

Pere Vayreda i Mires

Santa Maria del Mont

Butlletí Mensual

Any VII

Maig de 1934

Núm. 73

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, de Francesc Geli, C. Argenteria, de Girona, i Masdevall, de Figueres.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYREDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

L'HERBARI VAYREDA

Un fet important s'és acomplert durant aquest mes de maig. El magnífic Herbari Vayreda que era dipositat al Museu d'Olot ha estat transportat a Barcelona on quedarà sota la custòdia i la vigilància de la Junta de Museus, on persones especialitzades el posaran en condicions de donar el màxim rendiment científic, i on podrà ésser estudiat pels intel·ligents de casa nostra i de l'estranger que visitin la ciutat.

Ens interessa constatar aquest fet perquè l'Herbari de què parlem és la pacient obra científica d'un fill dilecte de Santa Maria del Mont, el Sr. Estanislau Vayreda. Aquest insigne botànic per bé que olotí de naixença, sojornà durant la plenitud de la seva vida, a la casa pairal de ca'n Olives de Lledó, i per tant, al redós de la nostra santa muntanya, fou on desplegà les seves activitats científiques. I fou encara un fervent devot de Santa Maria, sentiments que li han heretat sense minva els seus fills.

Per capacitar-se de la importància que té aquesta col·lecció de plantes n'hi ha prou amb dir que conté més de 25,000 espècies, xifra no gaire superada entre els botànics del nostre país.

Arran de la mort d'Estanislau Vayreda, hom vacil·là sobre el destí que calia donar a aquella magnífica peça documental.

Ja de primer moment es pensà en algun museu de Barcelona, però per tal de no donar un mal pas, hom l'aixroplugà provisionalment al Museu d'Olot llavors de recent creació, per a la qual cosa el fundador d'aquella entitat Sr. Nonet Escubós i la Junta donaren tota mena de facilitats.

Com tantes vegades passa, aquella interinitat s'anà allargant, moriren molts dels qui foren testimonis i que havien intervingut en la instal·lació de l'Herbari, i quedaren una mica confoses les formalitats que donessin fe del caràcter amb que l'Herbari era al Museu, cas que no és únic puix en els primers anys allò anava una mica a la bona de Déu, regit per gent voluntària a qui no calia ésser gaire exigent en ço que fa a l'acompliment de les feines burocràtiques. Notem encara de passada, que altres institucions d'Olot tampoc es distingeixen per tenir gaire els papers en regla. Ara que les circumstàncies ho han exigint, ningú d'aquella ciutat no ha pogut aclarir de qui és el Cementiri i de qui és l'Hospital.

En fi, aquell estat de coses massa perllongat havia fet somniar a algú en uns drets de domini absolut damunt l'Herbari només que pel fet d'estar dipositat en una sala del Museu sense que enlloc consti cap acta de lliurament ni d'acceptació, talment com si una peça de tanta vàlua pogués ésser regalada com aquell qui dona un dolç o una estampa. I encara a algú se li ha despertat aquella dèria que en tot temps ha fet riure una mica, de guardar coses pel sol fet de posseir-les sense que elles donin cap utilitat pràctica. Al costat dels bibliòfils, hi pul·lulen els bibliòmans, els quals aprecien dels llibres la mera i simple materialitat: les cobertes, el paper, el tipus de lletra, el peu d'impremta, sense que els interessi per res el contingut ni les idees que s'hi estatgen, i aquesta gent és capaç de formar una biblioteca plena de les més grans vulgaritats. Una mica com aquesta dèria dels bibliòmans és el que ha congriat resistències perquè els amos l·legítims de l'Herbari que són els fills d'Estanislau Vayreda li donessin un destí digne i adequat. Era un orgull infantil el que sentien alguns olotins de conservar aquell Herbari encara que allí no fes res més que romandre tancat dins

l'armari que el guardava. El concepte de Museu-magatzem és un concepte migrat que no pot ésser pres seriosament. La valor d'un Museu o d'una col·lecció està en raó directa de la quantitat i de l'extensió de cultura que pot divulgar. Per aquesta incapacitat efecte de llur endarrerida disposició molts Museus del nostre país tenen una valor quasi nul·la, i llur visita no passa de constituir un número de festa major. Com n'estem lluny del dinamisme cultural que enclou, per exemple, el Museu Oceanogràfic de Mònaco! Una visita detinguda a aquelles col·leccions tan metòdicament disposades, i enriquides amb aquell luxe d'explicacions escrites resulta altament profitosa no solament pels entesos sinó àdhuc pels profans. I desenganyar-se si els Museus no acompleixen a bastament aquesta finalitat, realment són ben poca cosa.

Gaudim-nos, doncs, que aquesta obra científica d'Estanislau Vayreda hagi entrat en vies del màxim rendiment científic que d'ella hom pot esperar.

Pro turisme

El nostre director Sr. Vayreda té publicat aquest article referent a Lledó, el qual trobem escaient de reproduir.

Avui ha sorgit pels pobles una indústria nova. A despit de la greu crisi que a l'hora present sofreixen tots els negocis, arreu es treballa de ferm per organitzar una vasta xarxa de serveis en vistes a les exigències cada dia creixents del turisme.

Es per ço que les entitats excursionistes, les indústries hoteleres, les companyies dedicades al transport de viatgers, poderosos sectors, en fi, d'aquest complex humà estimulats per les darreres suggestions del temps actual orienten i enfoquen llurs activitats envers els diversos problemes que els plantegen la febre de viatges i el desig insadollable de veure coses belles o interessants.

El bo del fenòmen al qual ens referim és l'abast mundial que el caracteritza.

Pel que fa a la nostra Catalunya ja no es solament Montserrat, Núria o la Costa Brava el que interessa conèixer; són les viles pirenenques abans només familiars als pastors o als rodamons de professió; els llocs de cura d'aigües, abans exclusivament visitats pels malalts; els indrets i boscos frondosos amb prou feines coneguts, altre temps, de negociants especialitzats; les ermites perdudes en les afraus o penjades dels cingles visitades únicament pels romeus, alguna hora; els monuments arqueològics, en fi, objectiu escadusser de platxeria o d'estudi pels savis i els artistes.

La nostra vila de Lledó que té una església romànica amb una portalada monumental; un clos típicament representatiu de les antigues poblacions levítiques; un carrer que ens guarda records dels costums primitius medievals i un arxiu abundós on hi ha curiosos documents a veure, creiem esdevindrà, tard o d'hora, lloc de parada d'alguna de les rutes de turisme adscrites al circuit «Girona-Figuera-Besalú-Banyoles». Per tal d'aconseguir-ho i a fi de situar-nos degudament dintre les vies evolutives que hi menen, cal, abans, que ens imposem ben bé no sols de la conveniència de conservar curosament el nostre patrimoni artístic-arqueològic sinó de fer els possibles per dignificar i acreïxer tots els components que concorren a prestar ambient adequat a les construccions venerables que constitueixen aquest patrimoni.

* * *

On són les rutes que han de posar en valors els nostres monuments i facilitar el circuit als excursionistes? La dictadura ens arrepassà la Mancomunitat; el derrotisme provincià que com estigma d'esclavatge mantenia els nostres pobles fermats a la fèrula opressora de la dinastia borbònica, ens deixà sense esma per oposar-nos al cacicat dels què no podent-nos esborrar del mapa havien decretat la nostra mort civil: les resultes són inequívokes; una de les carreteres radials a que teníem dret, com a centre de comarca, ens fou vilment escamotejada...

Ara, però, tenim la nostra «carta de govern» a punt d'ésser reconeguda: a l'empar de l'Estatut els pobles serem el que hem d'ésser: obtindrem els camins que altre temps ens foren denegats

per sistema. Pel que fa a Lledó les carreteres que ens han de comunicar amb la muntanya per Maià i amb els verals de tramuntana per Albanyà, ens tornaran al lloc que la història ens assenyala entre els agrupaments urbans de Catalunya: la nostra significació ciutadana—sempre pledejada per la monarquia—ara ens serà reconeguda per l'Estatut i això vol dir que el sentit pairal i autòcton triomfarà damunt les velles tiranies pròpies d'uns temps decadents i oprobiosos.

Aquests darrers anys hem aconseguit deixar urbanitzada com calia la plaça de la Col·legiata, reforma amb la qual guanya força en gentilesa la gràcil silueta de la nostra església; també les dependències i les construccions pertanyents al conjunt urbà del «Priorat», emprant el llenguatge popular, haurien de tractar-se amb la cura i la polidesa d'aquelles coses que ens són cares si és que volem veure realitzat el somni que ens porta a escriure aquestes ratlles.

Les cases on vivien els canonges, la capella de Sant Joan trencant amb el trau de les seves finestres d'ull de bou la morenor del carreu venerable, els porxos de sota la casa rectoral susceptibles d'ésser tornats a ses funcions primitives, tot el bé de Déu de recons, voltes i casalicis gràvids d'història i gens mancats de caràcter en rebre els afalacs dels intel·ligents i ésser posats altra vegada en un pla de preferència per mans amigues tornarien a la nostra vila—no en dubteu—bona part d'uns prestigis que ara van caient, dia rera dia, sota les runes del seu passat gloriós.

Pensem-hi en aquesta obra d'amor; pensem que ella ens pagarà la caritat amb el gest encuriós dels turistes que vindran a passar unes estones a la nostra vila contents d'admirar les tonalitats color de mel de la nostra barriada prioral redimida de l'oprobí en què avui la deixem caure.

Fem-ho per amor a la vila i àdhuc per la puixança de Catalunya que si aquesta no rau certament en minúcies localistes es nodreix i es vigoritza de l'entesa valoració dels seus components espirituals.

P. VAYREDA I OLIVES

Imatges florides

VIII

El maig que torna

Oh Maria! ahir us duia
un ramell tot odorant...

Avuí damunt de la taula
el vostre Fill, Anyell blanc.

I demà quan el jorn mori
reculliu-me amb vostres Sants

IX

Timonera celestial

Blanquejant com lliri d'aigua,
entre avets i xuclamel
i ridortes esquixades
de poncelles com l'areny,
sou la Vela dalt les ones
d'aquest mar que trepitgem.

JOSEP CASASSA - TASSIS, prev.

Els gravats del nostre fulletó

Ens plau de donar la pauta per a la col·locació dels gravats intercal·lats en el llibre «Sant Pere de Besalú» que hem publicat en forma de fulletó:

Vista general de Besalú.	Entre pàg.	12 i 13
Carta de Donació (1207).	» »	44 i 45
Façana de l'Església de Sant Pere i Interior de la mateixa Església (2 fulls)	» »	68 i 69
Llosa sepulcral de l'Abat Garraver	» »	100 i 101
Planta de l'Església i Monestir	» »	156 i 157

AVÍS IMPORTANT

Recordem als visitants del nostre Santuari que per ara resta tancat aquest casal i que n'és interinament encarregat el que sotascriu capellà de Beuda a qui cal dirigir-se amb alguns dies d'anticipació per posar-se d'acord abans d'escalar tan feixuga muntanya per així poder facilitar, als volguts visitants, l'entrada, a la vegada que donar-los la benvinguda.

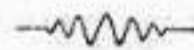
La superioritat es preocupa de poder atendre degudament el servei de tan bell Santuari si bé que dificultats insuperables no permeten, pel moment, posar-hi capellà-custodi fixe, confiant, però, que a no tardar podran aplanar-se aquestes dificultats.

Beuda, 4 de juny de 1934.

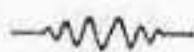
ENRIC CONILL, prev.

:: NOTICIARI ::

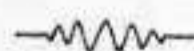
El dia primer de maig un auto propietat del Sr. Marquès de la matrícula de Barcelona, degut a un fals viratge topà contra un marge de la carretera de Besalú a Figueres a l'indret on arranca el ramal que porta a Beuda, sense cap desgràcia personal g. a D.

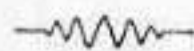
El dia 5 de maig, la nena de sis any, Pilar Sala Trias caigué de dalt l'escala del Santuari sense que per fortuna es fes mal d'importància llevat d'unes petites nafres al cap i a les cames.

El dia 30 d'abril traspassà d'aquest món la veïna de Lligordà Carme Pujol i Verdaguer.

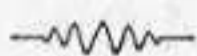

S'estan fent importants millores a la carretera que mena de Besalú a Beuda.

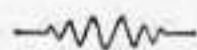

El dia 5 de maig pujà al Santuari, la romeria de Beuda-Lligordà amb un estol de 74 devots.

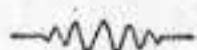
Així mateix hi pujaren el dia 12 el de Cistella en nombre d'un centenar.

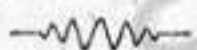
El dia 15 de maig tingué lloc el romiatge de Sant Martí Sas-serra.

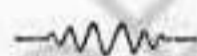
El dia 20 de maig fou portada a les piles baptismals de la par-ròquia de Beuda una nena filla de Lluís Bartolí i Rosa Davesa a la que se li posà el nom de Concepció.

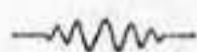
Han pujat en romiatge els pobles de Lledó, Segaró, Crespià, Dosquers, Maià, Llorona i Cistella.

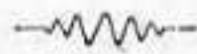
A últims de maig a la parròquia de Segaró s'uniren en Sant Matrimoni els joves Jaume Planes i Bartolí amb Mercè Quer i Cufí.

Gràcies a Déu es troba ja bastant bé en Salvador Bort qui prengué mal treballant a la carretera de Besalú a Beuda.

El dia 26 de maig el malaguanyat Josep Bosch i Mas natural de les Escaules i veí de Besalú treballant a la fàbrica «Surós» tingué la desgràcia d'ésser agafat per una corretja de la maquinà-ria morint quasi sobtadament.

Es troba un tant delicat de salut el jove de Banyoles, Sebastià Hostench qui l'any 1930 pasà una llarga temporada al nostre San-tuari. Celebraríem un prompte restabliment.

—Excursionista català, tu qui escales cimals amb el daler d'ad-mirar i conèixer més la terra que trepitges que és la teva Pàtria, a cada replà mentre esbufegues, afegiràs una delícia nova al teu repòs si cargoles una cigarreta amb PAPER CARLETS.

Pensió **CAMPÍ**

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondita

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent

Quartos de bany — Dutes

Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Céntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

NARCÍS FIGUERES I REIXACH

METGE

CIRURGIA GENERAL

I RAIGS X

GIRONA

RAMBLA LLIBERTAT, 26

OBRES DE PERE VAYREDA

**EL PRIORAT DE LLADÓ
I LES SEVES FILIALS**

**SANTA MARIA DEL MONT
(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)**

**ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES**

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre
Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5